„ARBORICULTURA"

VEREENIGING VAN LEERLINGEN
EN OUD-LEERLINGEN

DER

Rijks-Tuinbouwwinterschool

TE BOSKOOP.

JAARBOEKJE 1915.

Jo Klumper

„ARBORICULTURA"

VEREENIGING VAN LEERLINGEN EN OUD-LEERLINGEN

DER

Rijks-Tuinbouwwinterschool

TE

BOSKOOP.

JAARBOEKJE 1915.

Druk van J. VAN BENTUM & ZOON, Gouda.

„ARBORICULTURA"

Vereeniging van leerlingen en oud-leerlingen

DER

RIJKS-TUINBOUWWINTERSCHOOL
te BOSKOOP.

EERE-LEDEN.

C. H. CLAASSEN, *Directeur R. T. W. S., Boskoop.*
K. J. PERK, *Boomkweeker te Naarden—Bussum.*
I. RIETSEMA, *Techn. Dir. N. V. Tuinbouwonderneming* [*„Asparagus" te Wijchen.*

BESTUUR.

B. TEN HOVE, *Voorzitter.*
W. v. d. TOORN W.Pzn., *Secretaris.*
W. B. HAGEN, *Penningmeester.*
A. LUGTHART, *Bibliothecaris.*
W. M. VAN HENGELAAR, *Houder van het* [*Informatiebureau.*
W. TIMMERMAN }
W. J. KOLK } *Commissarissen.*

REDACTIE VOOR 'T JAARBOEKJE.

B. TEN HOVE.
W. J. KOLK.
W. M. VAN HENGELAAR.

VOORBERICHT.

BOSKOOP, Maart 1915.

L. S.

Ondanks mobilisatie en slechte geldmiddelen is 't de Redactie ook dit jaar weer gelukt een jaarboekje samen te stellen.

Evenals vorige jaren neemt 't officieele er een groot deel van in beslag, doch hoewel nog gering, zoo is 't niet officieele deel toch reeds grooter dan bij de vorige oplagen en was de medewerking der leden ook beter, doch moet dit, wil men een flink boekje uitgeven, nog heel wat verbeteren. Aan hen, die zoo welwillend waren ons, met hun bijdragen, in ons werk te steunen, onzen hartelijken dank.

Fata en Facta der school werd als gewoon vervolgd evenals de Personalia.

Om betere voeling met onze buitenleden te houden, heeft de Redactie 't plan gevormd om buiten 't jaarboekje nog een drie- of vier-maandelijksche mededeeling de wereld in te sturen, waarin dan de leden onderling de gelegenheid zal verschaft worden, te kunnen correspondeeren, vragen te stellen en adressen te vragen. Zoo 't eenigszins mogelijk is, denkt de Redactie dit jaar in de maanden Juni of Juli een proef met zoo'n mededeeling te nemen.

Tevens heeft de Redactie dit jaar een proef genomen met 't plaatsen van Advertentie's.

Ten slotte spreken wij de hoop uit, dat deze 4de uitgave evenals de 3de oplage geheel uitverkocht mag worden.

De Redactie.

JAARVERSLAG 1914.

Het is nu reeds de derde maal, dat ik, als Secretaris onzer Vereeniging, in korte woorden U een overzicht geef van hetgeen er in het afgeloopen vereenigingsjaar voorgevallen is. Daar ik echter sinds 1 Augustus jas en broek van onze Koningin draag, moet ik hetgeen er in dien tijd gebeurd is, alleenlijk uit de notulen putten, zoodat er hier en daar misschien wel eens gapingen zullen zijn, vooral van kleinere gebeurtenissen uit het huiselijk leven onzer societeitsavonden.

Op 27 Februari hielden we onze laatste jaarvergadering. Hoewel de jaarvergadering reglementair in de maand Januari gehouden moet worden, was deze wat verschoven ten einde eerst de werkzaamheden, die door den feestavond van 10 December 1913, in het leven geroepen waren te regelen en af te doen. Als bestuursleden voor 1914 werden gekozen de heeren, WEIJER, V. D. TOORN, TEN HOVE, V. HENGELAAR, SCHATTENKERK, ARNOUTSE en VISSER, respectievelijk als Voorzitter, Secretaris, Penningmeester, Informatiebureauhouder, Bibliothecaris en Commissarissen.

Het Bestuur werd verzocht de leiding der societeitavonden op zich te nemen, daar geen der leden van die commissie meer voor herbenoeming in aanmerking wenschte te komen. Het Bestuur neemt dit op zich na inlassching van één artikel.

Dit voorjaar hield de Heer W. L. THIEME onze eerste, doch jammer genoeg, ook onze laatste lezing.

Als onderwerp had de geachte spreker „Goethe en Schiller" gekozen. Een daverend applaus bewees ten volle, dat alle aanwezigen ten zeerste ingenomen waren met deze interessante lezing.

Ten einde de steeds grooter wordende uitgaven der Vereeniging te dekken werd besloten de contributie te verhoogen en wel voor binnenleden tot *f* 3.— te betalen in 2 halfjaarlijksche termijnen à *f* 1.50, voor buitenleden tot *f* 2.—.

In April werd een excursie gehouden naar de bloembollenstreek. Eenige bestuursleden van de Vereeniging „Theorie en Praktijk" te Lisse waren zoo welwillend ons rond te leiden. Jammer genoeg was de deelname niet bijzonder groot.

In Mei hadden wij het genoegen de leden der Vereeniging „Theorie en Praktijk" één en ander van Boskoop te kunnen laten zien.

Naar aanleiding van een schrijven der Vereeniging „Theorie en Praktijk" waarin zij ons meedeelt à *f* 2.50 per jaar als donatrice onzer Vereeniging te willen toetreden, werd besloten alle bestaande Vereenigingen van Rijkstuinbouwwinterscholen in Nederland het recht van donatrice toe te kennen zonder heffing van contributie.

Wegens bedanken van den Heer Visser komt de plaats van Commissaris vrij; hiervoor wordt de Heer Schattenkerk gekozen en in diens plaats als Bibliothecaris de Heer Diepenveen. Op die vergadering werd besloten, dat alleen zij, als oud-leerlingen der R. T. W. S. zullen beschouwd worden, die minstens de helft van den tweeden cursus hebben doorgemaakt, doch dit werd in het nieuwe Reglement weer gewijzigd.

Einde Juli kwam het hôtel „Neuf" weer aan zijn vroegeren eigenaar den Heer v. d. Stam. Daardoor

kwamen we in de gelegenheid de voorzaal gedurende de mobilisatie als societeitzaal te veroveren, daar de achterzaal als school werd gebruikt. Door verwisseling van eigenaar moest weer opnieuw nachtverlof worden aangevraagd wat heel wat voeten in de aarde scheen te hebben. Eerst een schrijven gericht aan het gemeentebestuur, „0 op request", daarna persoonlijk naar den Burgemeester, maar de goeie man had nooit van een societeit „Arboricultura" gehoord, de man is erg kort van memorie, dus gaf ook geen verlof tot 12 uur. Eindelijk is het dan den Heer v. d. Stam gelukt het verlof te krijgen. Toen dit echter voorviel was reeds 1 Augustus aangebroken. Daar de Voorzitter, Secretaris, Bibliothecaris en een Commissaris onder de wapenen moesten, werd een mobilisatiebestuur verkozen, bestaande uit de Heeren ten Hove, Voorzitter-Penningmeester, Schattenkerk, Secretaris, v. Hengelaar, Inf. bureauhouder, Lugthart Bibliothecaris, Wassenaar, Commissaris.

Eenigen tijd naderhand krijgen we bericht van den Heer Weijer, waarin hij meedeelt, dat hij zijn ambt als Voorzitter neerlegt. In de opengekomen functie wordt als zoodanig gekozen de Heer ten Hove, die zijn benoeming aannam. Moge hij nog lang als Praeses onze Vereeniging leiden. Den Heer Weijer onzen hartelijken dank voor hetgeen hij steeds in het belang onzer Vereeniging heeft ten uitvoer gebracht.

Het mobilisatiebestuur onder leiding van den Heer ten Hove heeft ook niet stil gezeten. Het heeft de moeilijke taak op zich genomen het Reglement en de Statuten te herzien waarop de 18n Januari 1915 de Koninklijke Goedkeuring werd verkregen en we weten allen op welk een wijze ze zich hiervan gekweten heeft. Een ieder, die wel eens een Reglement in

elkaar heeft helpen zetten of wijzigen, weet welk een zwaar werk dit is; dus *hulde* aan het mobilisatiebestuur, dat zich op zoo'n besliste en zekere wijze van haar moeilijke taak heeft weten te kwijten.

Het ledental is constant gebleven; we tellen thans 76 gewone leden, 23 donateurs, aangezien vele buitenleden hunne adressen niet hebben opgegeven en derhalve geschrapt zijn.

Wat de financieele toestand betreft, daarvan zal de Penningmeester U wel op de hoogte brengen. Bibliotheek en informatiebureauverslagen zijn eveneens aan mijn medebestuurderen opgedragen.

Wegens bedanken van de Heeren WEIJER en v. D. TOORN als redactieleden, werden in hun plaats gekozen de Heeren ADMIRAAL en VAN HENGELAAR.

Lintjes met de vereenigingskleuren zullen verkrijgbaar worden gesteld à *f* 0.25.

Ten slotte nog één en ander over het societeitsbezoek. Tot 1 Augustus, dus zoover ik zelf tegenwoordig geweest ben, waren het steeds gezellige bijeenkomsten. Nog geen zomer heb ik meegemaakt, dat er zooveel bezoek was als dit jaar. Het gemiddelde aantal bezoekers van 1914 bedraagt 24.

Dat we spoedig weer allen om de soostafel mogen zitten, om de belangen van Arboricultura te behartigen om haar steeds hooger op te brengen en voor gevaren te behoeden is de wensch van

W. v. D. TOORN,

Secretaris.

VERSLAG

DER

KAS-COMMISSIE 1915.

Door ondergeteekenden H.H. Kas-Commissie werd bevonden op den 20en Januari 1915, dat het kasboek der Vereeniging „Arboricultura" een batig saldo aanwees van *f* 23.14, hetgeen in de kas der Vereeniging aanwezig was.

Het bedrag der schulden van de Vereeniging kwam geheel overeen met dat, hetwelk door den Penningmeester in zijn verslag op de laatste jaarvergadering als zoodanig was opgegeven.

Hierbij komt echter nog een bedrag van *f* 29.15, zijnde nog verschuldigde zaalhuur van de Vereeniging aan het faillissement van den vorigen hotelhouder, den Heer APELDOORN en wel van 1 Januari 1914 tot 1 Augustus 1914.

Op de rekening van een der grootste crediteuren der Vereeniging werd reeds het belangrijke bedrag van *f* 25.— afbetaald.

Aan nog te innen bedragen over lidmaatschap waren nog in portefeuille de kwitanties voor 7 buiten- en 2 gewone leden, te zamen een bedrag uitmakende van *f* 19.50.

De Commissie heeft den algemeenen indruk gekregen, dat de finantieele toestand der Vereeniging niet schitterend is. De hoop is echter gegrond, dat na het innen der contributies loopende over dit jaar, de Vereeniging alle schulden te boven zal zijn met naar alle waarschijnlijkheid nog een batig saldo.

De Kas-Commissie voornoemd,

J. ADMIRAAL.
H. BROUWER.
W. J. KOLK.

BOSKOOP, Januari 1915.

Het Informatiebureau is in het afgeloopen jaar nu juist niet overstelpt met werkzaamheden. Dit is voor een deel aan de mobilisatie te wijten, althans voor zoover het buitenland betreft.

Door mij werden in 't begin van 1914 biljetten rondgezonden aan hen, die in de gelegenheid waren inlichtingen te verstrekken betreffende binnen- en buitenland, pensions of kweekers te Boskoop. Van de 18 verzonden biljetten omtrent werkkring binnen- of buitenland, werden mij 7 behoorlijk ingevuld teruggezonden. Daar het dit jaar de eerste maal was, dat we inlichtingen inwonnen omtrent pensions en Boskoopsche kweekers, werden hiervan van elk 80 exemplaren verzonden, waarvan er over pensions 40 en over kweekers 19 terug ontvangen werden. De personen, die inlichtingen verstrekten breng ik hierbij den dank der Vereeniging over.

Omtrent het buitenland werden mij door 12 leden inlichtingen verzocht, welke zoo uitvoerig mogelijk verstrekt werden. Drie heeren, die het voornemen hadden de Tuinbouwschool te bezoeken, vroegen inlichtingen omtrent pensions, waarvan één een kamer door onze tusschenkomst huurde. De andere twee zijn nooit in Boskoop verschenen. Omtrent de kweekers werd door niemand inlichtingen verzocht. Verder werd er in het afgeloopen jaar voortdurend om adressen verzocht van leden, die in het buitenland vertoefden,

waaraan slechts gedeeltelijk kon voldaan worden, daar er nog altijd leden zijn, die het een te groote luxe voor onze Vereeniging vinden, in het bezit te zijn van alle adressen der leden.

Wat de kas betreft kan ik U meedeelen, dat er dit jaar *f* 0.58 voor porto's enz. uitgegeven is. De kosten voor de verzonden biljetten behoefden dit jaar niet door de kas van het Informatiebureau gedragen te worden, aangezien er nog blanco papier bij de Vereeniging in voorraad was en er besloten werd voor proef genoemde biljetten te hectografeeren.

Uit een en ander blijkt, dat van het Informatiebureau nog niet dat gebruik wordt gemaakt wat wij er ons aanvankelijk van voorstelden. Ik schrijf dit evenwel toe aan de onbekendheid der leden met deze tak onzer Vereeniging vooral wat de pensions betreft. Nu evenwel ook de nieuwere leden op de hoogte zijn van het Informatiebureau, twijfel ik niet of er zal dit jaar wel meer gebruik van gemaakt worden. Het Informatiebureau kan echter dan alleen goed werken, wanneer alle leden een steentje bijdragen tot zijn volmaaktheid, hetgeen ze doen kunnen door steeds de biljetten, welke hun ter invulling worden toegezonden, volledig ingevuld terug te zenden.

W. M. VAN HENGELAAR,
Houder Inf. Bureau.

De Houder van het Informatiebureau verzoekt de leden die informatiën inwinnen beleefd, aan te geven naar welke plaats zij denken te gaan, daar het zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk is, over een geheel land inlichtingen te verstrekken.

JAARVERSLAG

DER

BIBLIOTHEEK.

In de bibliotheek zijn 137 boeken, en wel 49 over vak(literatuur) en 88 over andere literatuur. Van de vakliteratuur zijn in eigendom der Vereeniging 41 en 8 in bruikleen afgestaan door den Heer TEN HOVE.

Van de andere zijn in eigendom der Vereeniging 42 boeken, waarvan dit jaar 12 door den Heer DE ROOS, 8 door den Heer VAN HENGELAAR en 1 door den Heer ADMIRAAL geschonken zijn.

Van deze zijn in bruikleen 53 boeken, waarvan we dit jaar 5 van den Heer VAN HENGELAAR ontvingen. Dit is helaas een achteruitgang daar de Heer WEIJER 56 boeken teruggenomen heeft.

Voor onderhoud der boeken is niets uitgegeven, aangezien er voldoende materiaal voor onderhoud in voorraad was.

Er is in het afgeloopen jaar *f* 2.10 aan boeten ontvangen; er zijn in 't geheel 135 boeken gelezen.

Ter lezing werden gelegd:

„Möllers Deutsche Gärtner Zeitung" en „de Tuinbouw" door den Heer TEN HOVE.

„Ueber Land und Meer" door den Heer SCHIMMEL.
„Buiten" door den Heer ADMIRAAL en
„De Kampioen" en „Het Leven" door den Heer VAN HENGELAAR.

Ik kan niet nalaten de leden er op te wijzen dat reeds enkele personen, die boeken en tijdschriften in bruikleen gaven, voornemens zijn deze terug te nemen, wanneer zij niet beter behandeld worden.

De tijdelijke Bibliothecaris,
A. LUGTHART.

Rijks-Tuinbouwwinterschool te Boskoop.

Aanvang van den eersten Cursus 1 November 1898

FEESTELIJKE INWIJDING 9 SEPTEMBER 1899.

PERSONEEL.

C. H. CLAASSEN, *Directeur.*
W. VAN DER SCHANS, *vaste leeraar.*
K. J. SCHAUM
J. C. DE BRUIJN
CHR. KOK
W. L. THIEME
W. F. LEMKES
I. RIETSEMA
(K. J. Schaum t/m I. Rietsema: *Leeraren.*)
H. ABCOUWER, *Concierge.*

PERSONEEL VAN DEN SCHOOLTUIN.

C. H. CLAASSEN, *Directeur.*
P. GOEDT, *1e Kweeker.*
J. HOUTLOSSER, *2e Kweeker.*
P. BLOCK, *Werkman.*

FATA en FACTA der R. T. W. S.

In Augustus vertrok de Heer M. VAN DEN BROEK, Leeraar en plaatsvervangend Directeur naar Boxtel. Als zijn plaatsvervanger werd de Heer W. VAN DER SCHANS benoemd.

Den Heer I. RIETSEMA, (oud-leerling der R. T. W. S.), technisch Directeur der N. V. „Asparagus" te Wijchen, werd begin December 1914 als Leeraar in Nomenclatuur aangesteld.

De Commissie van Toezicht bleef onveranderd.

De Directeur vroeg in 't begin van 't jaar een verbouwing (vergrooting) der school aan, doch deze aanvrage werd in den Boskoopschen gemeenteraad helaas afgewezen.

Men ging er dit jaar toe over om in den Proeftuin de Gentsche culturen op te heffen en daarvoor meer uitgebreide soortencollecties van heestergewassen enz. aan te leggen.

In Maart 1914 slaagden 15 leerlingen voor 't eindexamen. In September van dit jaar begon de cursus met 36 leerlingen, waarvan er in de 1ste klasse 23 zitten, terwijl er dit jaar 13 een einddiploma hopen te bemachtigen.

PERSONALIA.

E. M. CROOCKEWIT.

Ons oud-bestuurslid CROOCKEWIT is ook al weer door 't groote Indië opgeslokt en hoopt zich daar een goede positie te veroveren in de rubbercultuur. Onze beste wenschen vergezellen hem.

J. DANTUMA.

Na eerst eenige jaren in de kweekerij werkzaam geweest te zijn, is DANTUMA overgegaan naar den Phytopathologischen Dienst te Wageningen en vervult daar de betrekking van Controleur.

J. OTTOLANDER.

OTTOLANDER is, na eerst eenigen tijd in Amerika werkzaam te zijn geweest, 1 Januari 1915 voor eigen rekening te Boskoop een kweekerij begonnen. Wij wenschen hem voor de toekomst al 't beste toe.

R. VAN DER VEEN.

Ons lid VAN DER VEEN slaagde in 1914 voor zijn examen als Adspirant-Tuinbouwleeraar en kreeg als standplaats Alkmaar.

L. SWART.

Ons oud-bestuurslid SWART is na Boskoop verlaten te hebben, eenige jaren werkzaam geweest als Controleur bij den Phytopathologischen Dienst, doch gaf deze betrekking op, om in het begin van 1915 te Naarden-Bussum een kweekerij over te nemen. Ook hem wenschen wij voor de toekomst al 't goede toe.

MOBILISATIE 1914—15.

De oorlog dreigde, 't Staatsbestuur beval: „kom op met spoed,
Begeeft u naar uw regiment om te strijden als het moet."
Elk begaf zich naar zijn garnizoen hoezeer het hem ook speet,
En 1 Augustus 's avonds was ons leger ook gereed.
Twee brave milicien-korp'raals, zij heetten Jan en Bram,
Begaven zich met d'eerste trein direct naar Amsterdam.
Zij trokken met hun regiment naar Neêrlandsch grenzen heen,
En verklaarden: „voor wie haar overschrijdt is 't jammer
[en geween;
„Wie hier maar één voet binnenzet, die haalt een reuzenstrop,
„Wij rijgen ze aan de bajonet of schieten ze voor hun kop."
Zij waren vrienden al van ouds, in 't heele regiment,
Als „lange Bram" en „dikke Jan" bij iedereen bekend.
„En dat is toch zoo'n wonder niet" zei Bram, „want zoo je
[weet"
„Als Bram en Jan mankeerden, waren jullie incompleet."
Zij deden samen trouw hun dienst, bewoonden één kwartier,
Zij liepen samen douwen 1) op en hadden steeds pleizier.
Eens zaten beide vrienden te praten in een café,
Toen een Duitscher bij hun zitten kwam, die praatte met
[hun mee.
„Wanneer Parijs maar eenmaal door ons Duitschers is genomen,
Dan zullen wij ook gauw genoeg in Rotterdam eens komen."
„Meneer" zei Bram terwijl hij boog, „ik zal de eerste zijn,"
„Om u te ontvangen zooals 't behoort, maar...... zonder
[eerewijn."
„Want „champie" hebben wij hier niet, het doet mij
[werk'lijk leed,
Maar „water". first rate quality, zooals u zeker weet,
Adieu meneer, auf Wiedersehen, gegroet van Jan en Bram,
Kom spoedig maar eens op bezoek bij ons in Rotterdam."

LEIDEN, 11 December 1914. K. K.

1) Een douw oploopen = straf krijgen.

't Een en ander betreffende de Roos.

De Roos is een bloem, die bijna in alle tuinen in één of meer variëteiten voorkomt en wel daarom, omdat bijna alle menschen rozenliefhebbers zijn en 't een plant is, die in den zomer volop bloemen met een heerlijke geur geeft. Toch weten de meesten van hen weinig omtrent de geschiedenis van deze zoo geliefkoosde bloem.

Voor ± 1000 jaar voor Christus vond men de Roos reeds in de tuinen van de Koningin van Babel, die ze bij duizenden liet kweeken, om met behulp van deze bloemen haar feesten zoo luisterrijk mogelijk te maken. Ook de oude Perzen, Grieken en Romeinen bezongen de Roos reeds om haar kleurenpracht en noemden haar de Koningin der bloemen. Ook zij kweekten haar bij duizenden aan en gebruikten de roos voor allerlei feestelijkheden en gaven voor deze bloemen ontzettend hooge prijzen om zich er kransen, guirlandes en andere versieringen van te vlechten.

Evenals de oude Grieken en Romeinen vereerden ook de Chineezen deze bloem, wat blijkt uit de 600 boeken die men over haar geschreven heeft en welke men in de Keizerlijke bibliotheek vinden kan.

In China werd de Roos gekweekt in de tuinen van den Keizer en werd daar uit de rozenbladeren de beroemde Rozenolie vervaardigd.

Deze olie mocht evenwel slechts door de Keizerlijke familie en de rijksten in 't land gebruikt worden.

Het overige volk werd met zware straffen gedreigd, wanneer het, evenals de Keizerlijke familie, van deze olie gebruik maakte. Derhalve stelde het zich tevreden met 't dragen van een zakje met gedroogde rozenbladeren en beschouwde deze als een talisman.

Langzamerhand geraakte de Roos in discrediet, en zou misschien gedurende de middeleeuwen bijna geheel voor ons verloren gegaan zijn, hadden de monniken haar niet in hun kloostertuinen voortgekweekt en er zoodoende voor gezorgd, dat deze schoone bloem niet geheel verdween. Van uit deze kloostertuinen werd de Roos weer verspreid over de verschillende landen van Europa zooals: Frankrijk, Engeland en Duitschland. In Frankrijk werd de rozencultuur weer voor 't eerst ter hand genomen en ging ten gevolge van den gunstigen bodemtoestand en klimaat met reuzenschreden vooruit.

Ook nu nog zijn onze bloemisten in den winter op de Rozen uit Zuid-Frankrijk aangewezen. In den zomer evenwel kunnen zij, door de groote cultuur van deze bloemen in Nederland, hun afnemers met in ons eigen land gekweekte Rozen voorzien.

Dat de Rozencultuur hier in Nederland op groote schaal wordt aangetroffen, hebben de Rozententoonstellingen te Zeist in 1906 en te Boskoop in 1913 wel bewezen.

T. H.

BLADVULLING.

Op de meisjes in zekere plaats.

O, bleeke roos, in 't dor droefgeestig land.

(FR. VAN EEDEN).

Lathyrus odoratus grandiflorus.

Siererwt — Sweet Peas — Edelwicken.

De in Engeland zoo zeer geliefde en ook in Duitschland reeds welbekende zaaibloem is in Nederland nog te weinig algemeen verspreid. Daar ze de weinige moeite die de aankweek vraagt ruimschoots beloont, hoop ik door 't schrijven van dit artikel iets bij te dragen tot 't meerder bekend en dan zeker meerder geliefd worden.

Oorspronkelijk uit Sicilië afkomstig werd ze reeds in 1699 in Engeland ingevoerd. Toen waren 't slechts 2 à 3 nog kleinbloemige, zich van onze gewone erwt weinig onderscheidende, variëteiten. Maar door zorgvuldige cultuur en selectie had men weldra een 20 variëteiten.

Wie nu meent, dat ze toen reeds haar zegetocht begon heeft 't mis. Door de een of andere oorzaak raakte ze weer in 't vergeetboek en eerst toen HENRY ECHFORD zich speciaal aan haar cultuur wijdde en er in slaagde de eenvoudige bloem zoo zeer te verbeteren, steeg weldra de belangstelling en van toen af dateert haar zegetocht welke na Engeland veroverd te hebben, weldra op 't vasteland voortgezet werd.

HENRY ECHFORD wist door kunstmatige bevruchting de eenvoudige bloempjes tot grootbloemige en daarna tot grootbloemig gestreepte bloemen te verbeteren.

Door dit succes aangetrokken legden zich weldra

meerdere kweekers op deze cultuur toe. De „Orchideevorm" ontstond; genoemd naar haar kweeker UNWIN, de „Unwinklasse". Maar de grootste verbetering bracht J. COLE, door 't winnen van een heerlijk ruikende gegolfde grootbloemige soort; naar COUNTESS SPENCER — Spencertyp — geheeten (1901).

Daar weldra bleek dat dit ras bijzonder geschikt was voor 't winnen van variëteiten en van alle kanten nieuwigheden werden gemeld, die soms tegelijk op verschillende kweekerijen voorkwamen of niet eens meer „nieuw" waren, maar toch van hun kweeker een naam ontvingen, ontstond spoedig naamverwarring. Men zag dan ook in dat meer eenheid in 't benoemen moest gebracht worden.

Deze voorwaar niet lichte taak werd met groot succes geleid door: „The National Sweet Pea Society" in trouwe samenwerking met: „The American Sweet Pea Society".

In Duitschland waren 't OTTO PUTZ en F. G. GENSEL welke zich speciaal aan deze cultuur wijdden, en door eigen aankweek en 't op ruime schaal verspreiden van geschikte, meestal goed geïllustreerde, reclame, ook in hun land „die Orchidee des kleinen Mannes" vasten voet verzekerden.

Lathyrus is een dankbare, goedkoope snijbloem. Daarbij kan men zeggen dat bijna alle kleuren en tinten van zuiver wit tot vurig rood, zelfs diep blauw en geel vertegenwoordigd zijn. Als tusschenkleuren noem ik slechts: lila, oranje, zalmkleurig, zwart- en roodbruin.

Dan nog de tweekleurige met vlag en slippen verschillend. De gestreepte, geadderde, gemarmerde en gerande variëteiten. Zelfs dubbele zijn in den handel.

Hoewel de cultuur niet lastig mag genoemd worden,

wil ik toch op eenige kleinigheden wijzen. Lathyrus groeit op iederen middelmatigen tuingrond. Deze mag echter niet te vochtig zijn en moet vooral diep los gemaakt worden. Te zware of te lichte grond verkort den bloeitijd. Men kan dit verhelpen door 't onder werken van zand, turfmulm of blad en mest, echter nooit versche mest. Oude stalmest en gedurende 't bloeien een enkele maal gieren is 't beste. Ook 't uitstrooien van beendermeel gaf goede resultaten. Dan tiert ze 't best op een zonnige, luchtige (niet tochtige) standplaats.

Men zaait in Maart tot eind April, liefst in rijen op afstanden van 6—10 cM. en 2 à 3 cM. diep. Per Meter zijn 1 à $1^1/_2$ Gram te rekenen. 1 Gram heeft gemiddeld 14 korrels. Vijanden van 't kiemend zaad en de jonge plantjes zijn muizen, spreeuwen, duiven en slakken.

Komt al 't zaad op, dan staan ze te dicht en moet men verplanten op 15 à 25 cM. afstand, liefst met kluitjes op een donkeren dag. Ook kan men de sterksten laten doorgroeien en de zwakken uittrekken maar bij gemengd zaaien zij men voorzichtig, daar niet alle variëteiten zich even krachtig ontwikkelen.

Zijn ze 15 à 20 cM. hoog, dan moet men ze aanbinden en gelijk wat aanaarden. Geregeld aanbinden is in den eersten tijd zeer gewenscht, later is 't niet meer noodig.

In 't groot, voor snijbloem, kweekt men Lathyrus aan rijshout. Voor den tuin zijn bamboestellingen of houten staketsels met ijzerdraad of grof ijzergaas bespannen netter. Deze stellingen moeten 1.50 M. à 1.80 M. hoog zijn en stevig vastgezet worden daar ze, eenmaal door den wind omgegooid, meestal lastig weer overeind te helpen zijn. De minimumafstand

tusschen de rijen is 75 cM. beter is 1.17 à 1.25 M.

Van uitzaaien tot bloeien verloopen 12 à 15 weken. Dus eind Maart, begin April uitgezaaid, bloeit eind Juni, begin Juli. Daar er dan nu juist geen gebrek aan snijbloemen is, is men er op bedacht geweest den bloeitijd te vervroegen en is daarin goed geslaagd, zoodat we reeds begin Mei Lathyrus in bloei kunnen zien.

Om dezen vroegeren bloei te bereiken zaait men van begin Januari tot midden Februari in zaaipannen uit. Deze plaatst men in de gematigd warme kas en zoodra 't zaad opkomt in de koude kas of bak. 't Regelmatig en juist vochthouden is een belangrijk vereischte. Ze ontwikkelen zich niet vlug, maar zijn ze 5 à 8 cM. lang, dan worden ze ieder apart opgepot in diepe potjes en komen in de koude bak dicht onder 't glas. De bak laat men eerst wat dicht tot ze weer aan den groei zijn en dan begint 't afharden. Nu kan men ze, zoo gauw geen sterke nachtvorst meer te vreezen is, buiten uitplanten. In den tijd dat men anders buiten uitzaait heeft men nu reeds 8 à 10 cM. groote goed gewortelde potplantjes.

Bloeit de Lathyrus eenmaal dan kan men dagelijks snijden. 't Is zelfs zeer gewenscht regelmatig te snijden, doet men 't niet om de bloem, dan toch heeft men 't resultaat dat de plant beter bloeit en ook niet door zaadvormen verzwakt.

Over 't gebruik van Lathyrus kan ik kort zijn. Dat ze behalve voor snijbloem en voor de binderij, ook uitstekend voor 't beplanten van kale wanden of ter bedekking van minder fraaie gedeelten in den tuin geschikt is, mag ik als algemeen bekend achten. Echter ook als hangplant voor balcons enz. bewijst ze goede diensten.

Wil men Lathyrus, verzenden, dan zet men de

bloemstelen eerst 6 à 8 uur in 't water, zoodat ze goed met water verzadigd zijn. Ze verdragen 't reizen dan goed.

Daar een lijst van de beste soorten te veel plaats zou innemen geef ik ten slotte de adressen der voornaamste kweekers:

HENRY ECHFORD, Wem, Shropshire. (Engeland).
OTTO PUTZ, Auenstr. 54, Erfurt. (Duitschland).
OTTO MANN, Neumarkt, Leipzig. (Duitschland).

Januari 1915. D. HASPELS.

BLADVULLING.

In een vorig jaarboekje, vinden wij de volgende levensregels voor „Arboriculturianen" die wij niet nalaten kunnen onze lezers nogmaals onder de oogen te brengen:

1. Vergaderingen en sociëteitsavonden worden uitgeschreven ten genoege van het Bestuur. Dies zult ge nooit een vergadering bijwonen, maar toch bezit ge het volste recht om op de daar genomen besluiten, scherpe critiek uit te oefenen.
2. Repeteeren voor 't orkestje is overbodig. Het is duidelijk dat het slechts ter veraangenaming strekt van het Bestuur.
3. Het is evenmin noodig dat de Secretaris uwer Vereeniging van uw adres op de hoogte wordt gehouden. Dat is slechts hinderlijke bemoeizucht.
4. Ten slotte: Gij zult uwe contributie nimmer op tijd betalen.

DRIE UIT VELEN.

Wanneer ik mij voor het eerst, tot het leveren van een bijdrage in dit jaarboekje neerzet, dan doe ik dat met het dankbare besef, dat de vriendelijke uitnoodiging van de Redactie, als een uiting is te beschouwen van genegenheid, die bij het verlaten van den proeftuin door de oud-leerlingen ook tot mij is blijven bestaan. In de nu ruim 13-jarige werkkring in den proeftuin en den omgang in genoemd tijdsverloop met ruim 100 leerlingen, die ik het genoegen had in de eerste handgrepen voor te lichten, hebben zich begrijpelijker wijze, tal van gevallen voorgedaan, waarvan enkele wel waard zijn aan de vergetelheid te ontrukken. Zoowel hooge ernst als groot vermaak hebben zich in al die jaren in allerlei gedaante afgewisseld en de som der herinneringen in den omgang met velen uwer was toch een aangename en voor mij ook dikwijls zelfs een leerzame. Ik weet dan ook niet beter te doen, dan *drie uit velen*, van mijn ervaringen in dit boekje vast te leggen en te doen zien, dat het leeren werken in den tuin, bij sommigen met zéér eigenaardige begrippen en moeielijkheden gepaard ging.

Het eerste betrof een leerling, die in opdracht had gekregen, als zijn eerste werk, om te schoffelen tusschen de vruchtboomen, bij de struikvormen te beginnen. Met nadruk was er door mij op gewezen,

dat hij niet alleen om de takken heen moest schoffelen maar ook er onder door moest gaan en zoodoende geen plekje ongeschoffeld bleef. Even vluchtig voorgedaan en met ijver werd de eerste taak ingezet. Niet zoo heel lang hierna, kwam ik eens kijken naar de vorderingen, doch wat zie ik tot mijn groote verbazing, onze tuinbouwer in spé ligt bekneld tusschen de onderste takken van de struikvorm en den grond en lag in deze houding zelfs nog te schoffelen. Mijn eerste vraag was natuurlijk „maar goeie vrind, wat doe je nou? ga je liggen om te schoffelen?" en zijn antwoord was hierop, zeer terecht en lakonisch „U heeft toch gezegd, dat *ik* ook *onder* de takken door moest gaan en niet er *omheen* alleen." Het antwoord was zeer juist en hield de leering voor mij in, dat ik mij voor pas beginnende, meer duidelijk en begrijpelijk moest uitlaten, want ik had inderdaad niet gesproken van dat hij er *met zijn schoffel* onder door moest gaan, niet denkende aan de mogelijkheid, dat het dwaalbegrip van er zelf, lichamelijk onder door te moeten, bij hem zou hebben post gevat.

Een tweede geval speelde zich met een andere leerling, in geheel andere gedaante af. Deze kreeg in opdracht om in de druivenkas een hoeveelheid grond te mengen en daaruit de mogelijk aanwezige steentjes te verwijderen. Ik had kort bij de kas andere bezigheden en het duurde niet lang of ik hoorde „pats", een steentje tegen de binnenkant van het glas in de kas. Denkende aan een mogelijke eerste onvoorzichtige steenworp die wel door geen tweede zou gevolgd worden, bleef ik aan mijn bezigheden. Maar, jawel! niet lang hierna, hoor ik in betrekkelijk snelle opvolgingen „pats", pats", „pats", waarvan de laatste van dien aard was, dat de vrees

voor het ruiten ingooien niet ongegrond was. Ik sprong op en in verhaaste tred begaf ik mij naar de kas om te zien, wat er toch wel gebeurde, en jawel! onze tuinbouwer in wording was met het steentjes en kluiten uitgooien zoo ijverig bezig, dat hij mijn komst niet eens had gemerkt en door ging met zijn bombardement tegen de ruiten. „Hé! zeg eens goeie maat, het is de bedoeling niet om de steenen en alles wat je als zoodanig aanziet maar tegen de ruiten te gooien, begrijp je dan niet, dat je ze wel stuk kunt gooien?" was mijn met stem verheffende vraag. Met verwondering keek hij mij aan, en zegt daarna, „ik hoor hier niets en om nu de eentonigheid wat te verbreken doe ik het, mag dat dan niet?" Mijn antwoord hierop kunt ge wel begrijpen en daarom zal ik het maar niet vermelden, maar het feit, dat iemand bezield kan zijn met het begrip, dat zonder vrees voor schade, de *meer*tonigheid van steenenmuziek tegen de ruiten, de voorkeur verdient boven de *een*tonigheid bij het alleen werken, is toch zeker wel iets heel bijzonders en daarom ook in mijn herinnering goed bewaard gebleven.

Een derde geval, bezorgde mij eenige benauwde oogenblikken, doch was niettemin ten slotte hoogst vermakelijk. Ik was met een leerling in de druivenkas aan het verpotten van vruchtboompjes in pot. Dat werk was een poosje goed gegaan, toen ik op zijn allerhevigst werd opgeschrikt, door mijn medehelper die geheel onverwachts, plotseling van zijn zitplaats opsprong en onder het uiten van allerbenauwste gillen en schreeuwen tegen het schot van de kas opvloog, omdat hij in zijn overprikkeling van zenuwen, de deur niet kon vinden. Of ik nu al vroeg „wat is er? wat scheelt er aan?" geen antwoord, en steeds

maar schreeuwen en gillen. Eindelijk de deur uit en hollend het pad op, naar de kassen. Ik hem achterna met „wat is er dan toch? wat scheelt er toch aan?" totdat ik eindelijk hoor „een beest, een beest in die pot.!" Hierdoor eenigszins bekomen van mijn schrik, riep ik hem in de verte toe, „als het anders niet is, dan zal het wel gaan" en ik keerde mij om om te zien wat voor beest dat dan toch wel mocht zijn. Zoowaar! onze heldhaftige boomkweeker in angst had op een, voor hem onbekende, veenmol gegrepen en waar hij altijd doodsbenauwd was voor rupsen en allerlei insecten, omdat ze, naar hij gehoord had wel eens vergiftig waren, had hij het op zijn zenuwen gekregen bij het voor het eerst zien van zulk een leelijke, griezelige veenmol en deze bovendien nog wel had aangegrepen ook.

P. GOEDT.

BLADVULLING.

Voorzeggen.

Ik kan niet zwijgen en ik mag niet spreken.

(HELENE SWARTH).

Op een medeminnaar.

Dan komt er een aapje dat je eerst niet ziet,
Hij schreeuwt en zit op je plaatsje.

(DE GENESTET).

DE ROODPUKKELIGHEID

OF

HET VUUR DER BOOMEN

veroorzaakt door de zwam NECTRIA CINNABARINA en hare bestrijding.

In parken en tuinen, bosschen en kweekerijen alsook in straat- en laanboomen ziet men niet zelden afgestorven takstompjes, of zieke takken en twijgen, waarvan de bast met talrijke, helroode puntjes bedekt is. Dit verschijnsel is het typische beeld van een veelvuldig op boomen voorkomende ziekte. Men noemt haar „de roodpukkeligheid" of „Het Vuur".

Daar de roodpukkeligheid van onze boomen menigmaal zeer gevaarlijk wordt, zoo is het zoowel voor den tuinman als voor den kweeker van groot gewicht, zich over het optreden en de bestrijding van deze ziekte op de hoogte te brengen; vandaar dan ook dat ik het zeer nuttig oordeelde hierover iets in ons jaarboekje te vermelden.

Het optreden en de kenmerken van de ziekte.

De Roodpukkeligheid (Het Vuur) treedt niet bij een of eenige boomsoorten op maar tast alle houtgewassen, zoowel boomen als heesters aan. Het meest van allen heeft de Acer van haar te lijden. Ook de Linde, Roode kastanje en Olm lijden vaak zeer veel

van deze ziekte en zelfs ooftboomen worden door haar aangetast. De roodpukkeligheid kenmerkt zich daardoor, dat men aan aangetaste boomen enkele of meerdere grootere en kleinere twijgen en takken vindt, welke dor geworden zijn of slechts zwak leven.

Op zekeren tijd van het jaar is de bast van deze takken met een menigte levendig gekleurde puistjes bedekt, welke van wasachtige weeke substantie zijn en die bij vochtig weder zinaberrood, bij droog weer bleekrood of geelachtig lijken. Menigmaal ziet men buitendien nog wat kleinere puistjes, die zich door hare donker bloedroode kleur en korrelachtig voorkomen van de eerste onderscheiden. Vaak vindt men puistjes, die van onder de laatste, in hun bovenste gedeelte daarentegen de eerst beschrevene vorm hebben.

Oorzaak en verloop van de ziekte.

De, in het voorgaande beschreven, puistjes zijn geen ziekelijke uitgroeiingen van de bast van de aangetaste tak of twijg, maar het zijn de vruchtlichamen van een zwam, die den naam van Nectria cinnabarina (Tode) draagt.

Om zich op de hoogte te brengen welken rol de Nectria cinnabarina bij de ziekte speelt, is het noodig de ontwikkeling en levenswijze van de zwam nauwkeurig te leeren kennen.

Zooals in het voorgaande gezegd, komen er twee soorten van puistjes voor. De meest veelvuldig voorkomende vorm zijn de helder zinaberroode puistjes. Deze droegen vroeger den naam van Tubercularia vulgaris (Tode). Wanneer men een van deze puistjes door de microscoop bekijkt, ziet men dat het uit een vliezig halfkogelvormig kussen bestaat. Dit kussen, ontstaat onmiddellijk onder de bast en doet deze zoo

vlug het grooter wordt openspringen, en laten zich met kleine zaaddoozen vergelijken. Haar bovenzijde toont ons de talrijke zich in de lucht verheffende zwamdraden, waaraan onbeduidende kleine sporen zitten. Deze sporen, die met de zaden van hoogere planten overeenkomen, vallen zoodra ze rijp zijn af en worden door den wind verbreid.

Komen zij in gunstige omstandigheden tot kieming, zoo ontwikkelt zich de zwam opnieuw. Dit kiemen wordt bevorderd wanneer zij op een gestorven tak, op een takstomp of op een wond van een boom terecht komen. De uit de spore voortkomende zwamdraad dringt in het hout en groeit hierin zich vertakkend snel verder. Het door de zwamdraden doorwoekerde hout verkleurt groenachtig bruin en verliest de eigenschap het bodemvocht naar boven te geleiden. Zoolang het hout slechts aan eene zijde door het zwamweefsel doorwoekerd is, blijft het daarboven gelegen takdeel van den boom in het leven, ten slotte wordt ook dit aangetast, de tak word gaandeweg zieker en sterft. De zwamdraden komen ook door de bast heen naar buiten, waaraan de vruchtlichamen van de zwam te voorschijn komen. Men heeft hier met een z. g. wondparasiet te doen, die een boomwond, of afgestorven tak aantast, om van hieruit in het binnenste van den boom door te dringen.

Bij voorkeur benut de Nectria als infectieplaats de kneuzingen en wonden, die bij het verplanten of snoeien aan de wortels ontstaan. Het is in het geheel niet zeker, dat deze zwamziekte altijd den dood van den boom teweegbrengt. Het is echter geene zeldzaamheid dat jonge stammen, zoowel als grootere boomen, zoodanig door Nectria aangetast zijn, dat zij binnen langeren of korteren tijd geheel afsterven.

Om te bewijzen dat de Nectria-zwam werkelijk de oorzaak van deze ziekte is, dat ze het verdorren en afsterven van takken en heele boomen kan veroorzaken, heeft men wonden van boomen kunstmatig met sporen van deze zwam geinfecteerd. Deze proef leidde tot bovengenoemd resultaat.

Behalve de bovenbeschreven kussenvormige vruchtlichamen, die de sporen aan hunne bovenzijde te voorschijn brengen, ontwikkelt de zwam in den regel gedurende het koude jaargetijde nog een andere vruchtvorm, in den vorm van donkerroode gekorrelde wratjes. Het microscopisch onderzoek leert, dat deze uit een vleezige roodgekleurde massa bestaan, welke aan hunne bovenzijde wratvormige knobbeltjes hebben. Ieder van deze laatste heeft een kleine ronde holle ruimte in zich, die met een kleine ronde opening naar buiten uitmondt. In deze holle ruimte ontstaan knotsvormige buizen en in deze weer 8 twee-cellige ovale sporen.

Als de sporen rijp zijn komen zij uit de buis en uit de monding van het vruchtlichaampje te voorschijn en hebben eveneens het vermogen om de zwam voort te planten.

Soms komt nog een derde vruchtvorm voor, waarop wij hier niet verder zullen ingaan.

Behalve de Nectria cinnabarina zijn er nog zeer veel andere Nectria soorten. Van deze is Nectria cucurbitula aan pijnboomen schadelijk. Nectria ditissima aan de takken van appel en andere boomen.

Bestrijding en voorbehoeding.

Het is zeer wenschelijk en dikwijls noodzakelijk dat in boomkweekerijen, parken en tuinen en bij laanboomen de Roodpukkeligheid of Het Vuur kracht-

dadig en op de goede wijze bestreden wordt. Men verwijdere vroegtijdig alle door deze ziekte aangetaste deelen, zoover zij door de zwam aangetast zijn; verder verwijdere men alle takken en takjes, die met de roode zwamlichaampjes bedekt zijn en zorge er voor dat de gemaakte wonden zorgvuldig afgesloten worden om een eventueele nieuwe besmetting te voorkomen.

De aan te wenden maatregelen laten zich als volgt samenvatten:

1e. Alle boomen en struiken, waarvan de takken door N. C. aangetast zijn, worden tot op het gezonde hout ingesneden.

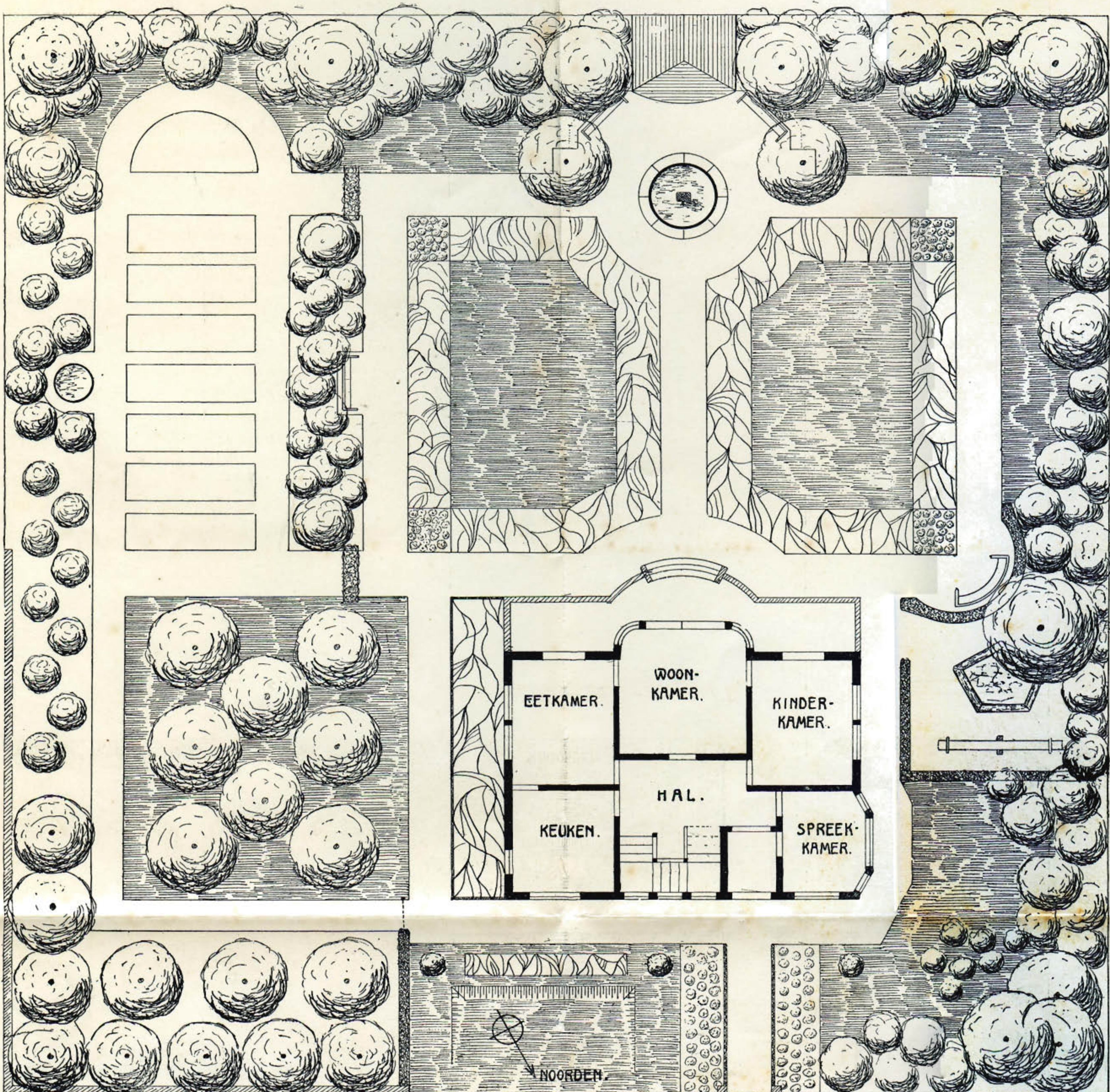
2e. Men verwijdere alle dorre en afgestorven takken van boomen en heesters, om de zwam de mogelijkheid te ontnemen zich op hout vast te zetten

3e. Treedt in een kweekerij de ziekte zeer kwaadaardig op, zoo verwijdere men alle boomen, welke door terugsnijden niet meer te redden zijn en verbrande dezen.

4e. Alle wonden aan stam, takken en in het bijzonder aan de wortels snijdt men goed bij en besmeert de wondvlakte met koolteer.

5e. Daar de zwam zich op afgesneden en afgevallen takken ontwikkelen kan, zoo moet men zorg dragen, dat in tuinen, kweekerijen enz. geen takken op den grond blijven liggen. Men verzamele en verbrande ze. Ook dient men op rijs, dat men voor het verbouwen van erwten gebruikt, te letten.

C. J. AUGUSTIJN.

EETKAMER.
WOON-
KAMER.
KINDER-
KAMER.
HAL.
KEUKEN.
SPREEK-
KAMER.
NOORDEN.
10 M.
A. Kaspels

PLAN VOOR EEN BUITENHUIS-TUIN.

Men komt den tuin binnen door een hek en gaat langs 2 bedden lage rozen met Buxusrand naar 't huis. Rechtsom hoekbeplanting, daarvoor Azalea's. Een heg omvat de *kinderspeelplaats.* Op den hoek ($^1/_4$ ronde bank en Taxusheg) heeft men een goed gezicht op den *bloementuin.* Deze bevat 2 grasvelden omvat door vaste planten-rabatten, op de 4 hoeken halfstam rozen.

Tuinhuis met 2 buitenbanken en bron met figuur. Voor schaduw 4 Platanen. Rondom blad- en bloemheesters. Door rozenbogen komt men in de *moestuin.* Langs de kant bessenstruiken. Ook een bak voor 't scheppen van sproeiwater is aanwezig. Ten slotte *'t vruchtboomgedeelte* met 11 Appel- en Peerpyramiden. 8 Populieren dienen voor windvang en bescherming.

Langs 't huis nog een rabat voor vaste planten. Voor 't huis voortuin met bed voor zomerbloemen.

D. H.

OVER TUINKUNST IN 'T ALGEMEEN EN DEN HUISTUIN IN 'T BIJZONDER.

Tot de verblijdendste bewegingen, welke zich de laatste jaren in ons land voordeden, behoort zeker de trek der stadsmenschen naar buiten.

Deze beweging vindt haar ideaal verwezenlijkt zoo gauw men een plekje, dat aan de verwachtingen welke men ervan koesterde zooveel mogelijk voldoet, 't zijne kan noemen. Kleine en groote landhuizen verrijzen en de architect bouwt soms leelijke villa'tjes, soms werkelijke landjuweeltjes.

Met deze beweging hand in hand gaat die welke om 't landhuisje den naasten omtrek aanlegt. Gelukkig zijn de meeningen en opvattingen omtrent stijl verschillend, zoodat we niet met oneindige variatie's op éénzelfde thema te doen hebben wanneer we de grondgedachten der verschillende aanleggers beschouwen.

Meer en meer komt men tot 't inzicht, dat aan 't maken van een plan voor aanleg, een grondige studie moet voorafgaan van omgeving, bodem, ligging ten opzichte der zon, stand van 't grondwater, doel en wenschen van de opdrachtgever.

Tuinkunst is ruimtekunst, d. w. z. de tuinarchitect moet zorgen dat de verschillende hoofddeelen, op zichzelf en onderling, goede verhoudingen vertoonen.

De met kunstgevoel opgestelde en gegroepeerde architecturen, rabatten en plantenpartijen dienen dan ter vulling en versiering der ruimten. Iedere lijn

moet een doel hebben en van 't geheel moet rust en bekoring uitgaan.

Zoo is 't ook met 't schikken der planten. Niet de veelheid of de grootst mogelijke verscheidenheid der planten geeft een prettige aanblik, maar een zorgvuldige rustige schikking der kleuren doet 't oog prettig aan.

Daar men zijn villa in een mooie streek zet en dus de omgeving genoeg „mooi landschap" biedt, is 't mijns inziens overbodig in den tuin een landschap in miniatuur te willen voorstellen en de stadstuinen komen door 't meestal kleine oppervlak allerminst in aanmerking voor dezen aanleg. Mijns inziens is de rechte aanleg voor kleinere of vlakke terreinen de meest verkieslijke. Dan ook kunnen we aan de tegenwoordige eischen, omtrent sport en hygiëne, 't best voldoen. Andere oplossingen wil ik volstrekt niet miskennen, indien de bodem of een zwaar geboomte als 't ware uitnoodigen tot slingerwegen en 't hier en daar snoeien of lichten, prachtige vergezichten of landschapbeelden veel beter in de omgeving doen passen, dan kale dure terrassen. Maar men late dan toch steenhoopen, takbruggen en huisjes en geschilderde kleihazen of aardmannetjes achterwege.

De tegenwoordige richting wil 't doelmatige zoo mooi mogelijk brengen.

De tuin moet naast haar hoofddoel, ons de vreugde aan de plantenweelde te doen genieten, zijn: de uitbreiding van 't huis in de buitenlucht.

Architektonische aanleg als verbinding van huis en tuin is de beste. De omtrekbeplanting moet ons vrij en ongestoord doen zijn binnen hare grenzen. De hoofdlijnen van den tuin moeten overeenstemmen met die van 't huis. Ieder speciaal deel van den tuin

moet van uit 't overeenkomstig huisdeel gemakkelijk te bereiken of te overzien zijn. Dan niet te spaarzaam met bloemen; van April totdat 't vriest moeten in een goeden tuin bloemen zijn. Niets is meer geschikt dan bloemen om de bezitter aan zijn tuin te binden en de dagelijksche omgang zal in hem de lust tot bestudeeren der verschillen, wakker roepen.

Vanzelf volgt dan de ooft- en moestuin. Eigen gekweekte vruchten en groenten smaken 't best; toch zal men de meeste groenten goedkooper koopen dan zelf telen.

Dan late men de kinderen een deel, waar ze naar hartelust kunnen graven en tuinieren. Voor de kleinsten een beschaduwde zandhoop en voor de grootere eèn croquetveld of tennisbaan.

Een schaduwrijke zitplaats met eenvoudige, praktische, zaakkundig gemaakte, tuinmeubelen en tuinhuisje ook plaatsbiedend aan grootere gezelschappen.

Niet iedere „witgelakte bank" is mooi en gemakkelijk en maar weinig latwerk voldoet, in verhouding van de kosten, aan 't doel klimplanten een steunpunt te geven. Ook de kleur is niet onverschillig. Waarom 't doode smettige wit niet vervangen door meer harmonisch, contrasteerende kleuren.

Ook 't onderhoud stelt hare eischen. Niemand zal beter in staat zijn den tuin in orde te houden dan de aanlegger zelf, hij toch is 't best in staat de ideëen door te voeren welke de grondgedachte vormden. Ook zal indien men besluit den tuin door hem te laten onderhouden, de volle verantwoordelijkheid voor 't voldoen aan de gestelde verwachtingen, op hem neerkomen. Daar hij hierbij een reputatie op te houden heeft, zal hij zijn werk steeds zijn volle aandacht blijven schenken.

Ten slotte nog een opmerking over de verhouding van den tuinarchitect tot den bouwondernemer.

Reeds in ons jaarboekje 1913 wees de Heer KORTENHORST er op hoe noodig 't is, dat de tuinarchitect een niet te oppervlakkige kennis der bouwkunde heeft. Dit wil ik niet alleen onderstrepen, maar zelfs een stap verder gaan.

't Is noodig dat reeds voordat men met 't bouwen van 't huis aanvangt, de raad van den tuinarchitect gehoord wordt. De plaatsing en indeeling van 't huis toch hebben een wezenlijken invloed op den aanleg. Is 't eenigszins mogelijk dan dient voor den tuin 't terrein op 't Oosten en Zuiden behouden te blijven. Niemand is beter in staat de mooie lijnen van 't huis ten volle te doen uitkomen of een minder gelukkig geveldeel te bedekken met klimplanten, dan de tuinarchitect.

Steunend op ervaring en door 't absoluut beheerschen van 't op zijn gebied voorkomend levend en dood materiaal, is hij de raadsman van den opdrachtgever en moet de medewerker van den bouwondernemer zijn.

Dan pas wanneer hij door daden en vooral voorbeelden de plaats die hem toekomt heeft afgedwongen, zal de tuinarchitect meer in aanzien komen bij de bouwondernemers en beiden zullen samenwerken in 't tot stand brengen van aantrekkelijke villa's met doelbewuste sierlijke tuinen.

NIJMEGEN, Jan. 1915. D. HASPELS.

OORLOG.

Naar het Fransch.

Ik zag in zeer bedroevend droomen
twee hutjes haast gelijk. De klacht
Van stemgeluid, zeer flauw vernomen,
kwam uit die huisjes in den nacht.
De beide stulpkes zag 'k verscholen,
elk in een zoet welvarend dal,
Waar d' oorlogsoproep had ontstolen
veel vaders, zoons in groot getal.
't Was winter; 't winterweer vergroot
de zorg voor wie zijn weggezonden,
Wanneer de bit'tre kou den dood
versnelt der bleeke zwaargewonden.
De haarden van de kleine kluisjes
geleken op elkaar. Een vrouw
Daarvóór met half verkleumde knuistjes,
dacht aan den slag in barre kou.
Haar zielen dwaalden angstig rond,
want brief noch krant bracht iets gewis'
Voor moeders is het kind gewond,
zoolang het in den oorlog is.
Met bange, wilde wanhoopskreet,
die 't hart U bloedig wondt zei d' eene,
„Mein Kind, mein Kind" ik gis ge weet
den zin? „Mon fils, mon fils" zei gene.

En 'k hoorde te gelijkertijd
op een afgrijslijk veld vol dood,
Met smart en pijn in zwaren strijd
twee jongens kermen, even groot.

'tWas winter en bij avondtijd;
'tKanongebulder was verstomd,
Men zag dooreengemengd verspreid,
de Franschen, Duitschers op den grond,
In doodstrijd bei, die gaarne leefden
in vreugd, leek 't een op 't andere kind;
Hun arme leden trilden, beefden,
geblauwd door d'ijzigen Noordenwind.
Ze lagen in een beek vallei,
ten prooi aan d' angst voor 't vroege sterven.
Hun oogen volgden vergeefs de rij
der ambulances, zwaar te derven.
Zij voelden beiden 't vloeiend bloed
en steeds verergerde hun zwakte,
Een vlucht van speurend ravenbroed
vloog over de besneeuwde vlakte.
'tGeen vóórgaat aan de stervensstonde,
't visioen des door den dood verblinden,
Riep eensklaps op voor elk gewonde,
het zacht gezicht der meest beminden.
En bei op 't heilig oogenblik,
waarop de dood hen eind'lijk vond,
Zij riepen vóór den laatsten snik,
het roepen van den kindermond,
Met bange, wilde wanhoopskreet,
die 't hart U bloedig wondt, zei d'eene:
„Mutter, Mutter." Ik gis ge weet
den zin? „Maman, maman," zei gene.

M. R. T.

Enkele legenden omtrent den naam, afkomst en eigenschappen van planten. *)

In oude tijden van bijgeloof meenden de menschen, dat de varens onzichtbaar zaad bezaten, dat de kracht bezat hem, die het bij zich droeg, onzichtbaar te maken. In Westfalen bestaat er nog een legende van een man, die op een zomernacht uitging om een veulen te zoeken, dat weggeloopen was. Hij liep door een weide juist op 't uur van middernacht, wanneer het varenzaad, zooals men geloofde, rijp werd. Zonder dat hij 't merkte, vielen er enkele korreltjes in zijn schoenen.

's Morgens thuiskomende, trad hij 't vertrek binnen waar z'n gezin aan tafel zat. Hij zette zich ook neer, doch vond het heel vreemd, dat niemand, noch zijn vrouw, noch z'n kinderen, ook maar de minste notitie van hem nam. „Ik heb het veulen niet gevonden" zei hij toen. Iedereen in de kamer ontstelde heftig op 't hooren van die woorden en keek met verschrikte blikken rond, want ze zagen niemand. Zijn vrouw eindelijk denkende dat haar man, wiens stem ze duidelijk herkende, zich ergens verstopt had, riep hem luidkeels bij den naam. Daarom trad hij naar voren en zei: „Waarom roep je me zoo luid, ik sta immers vlak voor je".

---

*) Naar de „Kleine Plantenatlas" door A. van Slooten, uitgever H. ten Brink, Meppel.

Toen ontstelden allen nog meer; want ze hadden hem hooren opstaan en loopen, en toch zagen ze hem niet. Nu begon de man te begrijpen dat hij onzichtbaar was, en de gedachte kwam bij hem op, dat hij misschien hier of daar varenzaad bij zich had. Hij trok zijn laarzen uit en schudde er iets als zand uit, en toen zag iedereen hem weer.

Nog andere tooverkracht bezat het varenzaad volgens het oude geloof. Een oud Fransch boek beveelt aan, er naar te zoeken in een warmen zomernacht. Wie het dan vindt zal met de wonderbaarlijkste macht begiftigd worden. Hij zal de lichaamskracht van twintig man krijgen; hij zal kostbare metalen vinden in de ingewanden der aarde; hij zal alles weten van het tegenwoordige en de toekomst. Doch wordt er bijgevoegd, „tot nu toe is 't niemand gelukt, dat kostbare zaad te bemachtigen. Het rijpt slechts één minuut en de Oude Duivel houdt er met buitengewone waakzaamheid de wacht bij."

De wilde Tulp (Tulipa sylvestris).

De latijnsche naam Tulipa is afgeleid van Thoulijban, het Perzische woord voor „tulband", hoofdbedekking; men denkt n.l., dat de Tulp oorspronkelijk uit Perzië komt. In Turkije staat de plant zelfs in hoog aanzien; vroeger gaf men er jaarlijksch schitterende tulpenfeesten in het paleis van den Sultan.

In het jaar 1570 kwamen de eerste tulpenbollen in Engeland. Iedereen weet hoe er tegen 't midden der 14e eeuw een soort tulpenwaanzin woedde. Men betaalde voor enkele soorten tot 10.000 gld. per bol. In één Hollandsche stad werd in 3 jaar tijds voor meer dan 10.000.000 gld. aan tulpen verhandeld.

Voorjaars-Crocus (Crocus Vernus).

Naar een Grieksche legende is de naam afkomstig van een kind, Crocus geheeten, dat door Mercurius doodelijk getroffen werd, toen ze samen met de discus wierpen.

De Goden veranderden het lijkje in een bloem, die naar den verslagene Crocus genoemd werd.

Moeras-Vergeet-mij-niet (Myosotis palustris).

Pas in de 16e eeuw gaf men den naam Vergeet-mij-niet aan 't geslacht Myosotis. Voor dien tijd heette hij Eereprijs of Veronica.

De volgende legende is aan het plantje verbonden: Eens op een heerlijken zomeravond wandelde een ridder met de dame zijns harten langs de oevers der Donau, ze zagen daar een takje der mooie blauwe bloempjes op de golven drijven.

De bruid bewonderde de teere schoonheid der bloemen en vond het jammer, dat ze zoo op het water den dood tegemoet gingen.

Haar trouwe ridder, dit hoorende sprong zonder een oogenblik te aarzelen in de rivier; hij greep de bloemen, maar kon niet weer tegen den sterken stroom op.

Deze sleurde hem met woesten vaart voort, langs zijn wanhopige bruid; terwijl de bruisende golven hem den hellen dood in de armen voerde, wierp hij het noodlottige bloempje aan hare voeten, onder 't uitspreken zijner laatste woorden: „Vergeet-mij-niet!"

Gewone Salie (Salvia officinalis).

De naam Salie is afkomstig van het Latijn: Salvus, dit beteekent, heel gezond. In oude tijden hechtte

men zulk een waarde aan haar geneeskracht, dat er een spreekwijze bestond: Hoe kan iemand sterven, die Salie in zijn tuin kweekt? Een ouderwetsch Engelsch spreekwoord luidt:

He, that would live for aye,
Must eat Sage in May.

De Klaproos (Papaver Rhocas).

Een soort papaver, de Maankop of Slaapbol, wordt veel gekweekt, om uit de bijna rijpe vruchten het bedwelmende heulsap of opium te bereiden, dat gebruikt wordt als pijnstillend en slaapverwekkend geneesmiddel. De oorsprong van opium wordt in een Indische legende als volgt meegedeeld:

Aan de oevers van de heilige Gangesrivier woonde lang geleden een wijs man, een Riski.

In z'n woonhut van palmbladeren en vezels vervaardigd, hield zich ook een muis op, die hij lief kreeg en de gave der spraak schonk.

Eens werd de muis ernstig bedreigd door een kat, en het diertje smeekte toen den wijzen man, haar in een kat te veranderen. Hij deed zulks. Later wilde ze liever een hond, toen weer een everzwijn, weer later een aap en eindelijk een olifant worden. Alle veranderingen bewerkstelligde de Riski, maar ook als olifant was het voormalige muisje niet tevreden en ten slotte werd ze op haar verzoek in een schoone jonge maagd herschapen, die den naam van Postomani ontving.

Toen ze eens in die gedaante haar bloemen in den tuin verzorgde, naderde de koning van het land het hutje van den wijzen man. Postomani noodigde hem, een wijle te vertoeven en zich te verkwikken aan eenige geurige vruchten.

De koning, getroffen door haar heerlijke schoonheid, weigerde echter iets te gebruiken, voor ze hem verteld had, vanwaar ze kwam en wie hare ouders waren. Postomani gaf voor, een prinses van koninklijken bloede te zijn, door den Riski in 't woud gevonden en opgevoed. De koning bood haar nu zijn hart en hand aan, en weldra leefde ze gelukkig als koningin aan zijn zijde. Dat geluk echter zou niet lang duren. Toen ze zich op een zekeren dag in den waterput spiegelde, en haar schoonheid bewonderde, overviel haar een duizeling, ze stortte in het water en verdronk. De koning was wanhopig van smart, tot de Riski voor hem trad en zeide: „Ween niet o Koning! Postomani was zulk een smart niet waard. Zij heeft jegens U een gruwelijk bedrog gepleegd." En hij vertelde den Koning de ware afkomst van Postomani. „Laat haar lichaam in den put liggen en vul die met aarde," klonk zijn raad. „Uit haar vleesch en been zal een plant groeien, die ge den naam van Posto zult geven, en daaruit zult ge een stof bereiden, welke door alle eeuwen in alle oorden vermaard zal zijn, omdat ze den mensch alle smart en pijn zal doen vergeten. Maar hij die het sap gebruikt, krijgt een eigenschap van ieder der wezens, waarin Postomani is veranderd. Lastig zal hij zijn als een muis, van melk zal hij houden als een kat, twistziek zal hij wezen als de hond, vies als de aap, wild als het everzwijn en hooghartig als een Koningin."

Zoo sprak de oude Riski. De plant was de papaver, het sap was de opium.

BLADVULLING.

Een bespiegeling.

Eens was ik een domme jongen
Die dacht maar aan liefde en min,
Nu ben ik een *Mensch* geworden
Die nooit en krijgt zijn zin.

ACER.

Turn your face allways to the sunshine
and the shadow will fall behind you.

S. S. S.

Een en ander over Indië.

Uit een brief van een oud-leerling der school, die thans in de rubbercultuur werkzaam is, ontleenen wij het volgende:

Ik kan mij soms niet goed indenken, dat alles zoo goed terecht komt, want geen onzer heeft de minste vakkennis, behalve uit boeken en tijdschriften. De chef kwam hier 2 jaar geleden, toen alles nog bosch was, regelrecht van een ouden koffietuin uit de Padangsche bovenlanden, de 2 oudste employés komen van koffie-, thee- en suikertuinen en de 2 jongste zijn 10 en 3 maanden hier, kersversch uit Holland. En alles groeit prachtig.

Vervolgens geeft de schrijver een uiteenzetting hoe men van een oerbosch een plantage maakt, hetgeen wij in zijn geheel willen overnemen:

Zoodra de aangevraagde concessie verkregen is, en er voldoende geld bijeen is, zoekt men een geschikte basis, die vaak voorhanden is in den vorm van een rivier, een weg, een andere plantage of iets dergelijks. Hier vandaan maakt men een weg voor de verbinding met de buitenwereld. Nu moet eerst een tracé gezocht worden voor den verbindingsweg, want men vermijdt natuurlijk liefst hoogten en moerassen. Tot dat doel maakt men een rintis (d. i. een smalle weg in het oerbosch) vanaf een geschikt punt van den bestaanden weg. Het in den weg staande dunne hout, wordt gekapt, om de zware stukken trekt men heen. Met een „boussole" of „équerre" wordt de richting gehouden, meest een rechte hoek. Stuit men op zware terreinmoeilijkheden dan maakt men een nieuwe rintis. Is het tracé gevonden en het begin van de concessie bereikt, dan maakt men een breeden sleuf in het bosch en verzaagt en verrolt het hout voor zoover de weg het noodig maakt. Soms legt men den weg op volle breedte aan, soms voorloopig kar-breedte, terwijl men als het hout dood is, de zaak verbrandt en den weg verbreedt. Vanaf het begin van de concessie gaat men dan weer rintissen maken, om de gesteldheid van het terrein te onderzoeken. Die weg wordt natuurlijk alleen aangelegd, als het voorloopig onderzoek de aanwezigheid van geschikt terrein heeft aangetoond. Dan maakt men proefgaten om den grond te keuren. Daarna maakt men nog enkele dwarsrintissen en vallen die goed uit, evenals de proefgaten, dan gaat men het kappen uitbesteden aan Inlanders of Chineezen. De rintissen neemt men op maat d.w.z.

de dwarsrintissen worden gemaakt op een onderlingen afstand, die een veelvoud van 85 M. is. (85 M. is een strekkende „bouw"). Men verdeelt het aldus in vakken omdat meestal verschillende aannemers werken op een onderneming. Het laagste hout wordt met de „parang" of kapmes omgeslagen. Het zwaardere hout wordt met de bekende houthakkersbijlen van Amerikaansch model geveld. Het kleinste hout zelfs wordt niet vlak bij den grond afgeslagen, doch ± $^1/_2$ M. daar boven. Het zware hout wordt meestal op 2 M. afgekapt omdat het de eigenaardigheid heeft, beneden de 2 M. groote vleugels te hebben. Daarom bouwt men een luchtige stellage en kapt hem op een hoogte, waar hij zijn normale dikte krijgt. Meestal wordt er zoo gekapt, dat een zware boom in zijn val enkele anderen meeneemt, die dan gewoon met wortel en al uitgerukt worden. Voor het kappen wordt ± *f* 20.— per vierkante „bouw" (85 × 85 M.), betaald. Doode boomen laten de kappers staan, al worden ze ook met een gulden per boom gekort, uit vrees voor vallende takken. Ik heb zoo o. a. een boom van ± 1,25 M. doorsnee aangekapt zien staan en 3 boomen van 0,75—1 M. doorsnee in zijn valrichting. Er werd op wind gewacht. Om hem een beetje te helpen werd wat kleiner hout omgekapt, zoodat de wind beter vat kreeg. Toen ging de man zitten fluiten en toen de wind kwam (volgens hem omdat hij floot) begon de reus de nijgen en te kraken en met een donderend geweld nam hij de drie boomen met wortel en al mee een wolk van stof en bladeren opwerpend. Is het geheele perceel gekapt, dan moet het besterven en droogen, doch daar een oppervlakte van ± 350 „bouw", zooals hier „geopend" werd (men noemt het een onderneming „openen"), nog al wat tijd kost, kan

men al vrij spoedig, nadat het kappen is afgeloopen aan het begin gaan branden. Daar natuurlijk de afscheidingen van de „patoks" (vakken van 4 vierkante bouw) verloren zijn, worden er nieuwe gemaakt door op den goeden afstand lange palen te slaan met een lap er aan en daar naast, om fraude te voorkomen en voor het geval de paal verbrandt, een gat van een meter diep. Dan worden de „patoks" uitbesteed om te verbranden, soms aan de kappers, soms aan anderen. Er wordt een grens opgesteld tot welke dikte boomen verbrand moeten worden en dan betaald men voor branden tot en met 3.50 M. *f* 35.— per vierkante bouw, in zwaar bosch, anders minder. Het dunnere hout en takken worden gekapt en gestapeld tegen een stronk of een zware stam en dan in brand gestoken. Dat aansteken gebeurt tegen elf uur 's ochtends, dan is de volgende morgen de stapel ongeveer opgebrand. De menschen ontvangen bij het begin voorschot, een gedeelte als een deel klaar is en als alles af is, de rest.

Wij zouden gaarne nog meer uit deze interessante brief overnemen, doch wij moeten aan de plaatsruimte denken. Alleen willen wij nog even vermelden dat de mannen 33 ct., de vrouwen 28 ct. per dag verdienen. Wel eenig verschil met de Boskoopsche loonen!

Dit stukje moge tot voorbeeld strekken van onze Indische leden, die helaas nog maar zoo weinig van zich laten hooren.

DE REDACTIE.

Wie weet het adres van:

O. J. BROUWER.

S. S. LANTINGA.

A. NIEMANDSVERDRIET.

M. OTTOVANGER.

J. A. WEIJKMAN.

Gelieve deze adressen op te geven aan het secretariaat.

De leden die uit Boskoop vertrekken, worden in hun eigen belang dringend verzocht toch vooral hun nieuwe adres zoo spoedig mogelijk op te geven.

WERKEN IN ITALIË.

Hoewel, 't een beetje, uit de gewone richting is, en 't voor afgestudeerde leerlingen der R. T. W. S. van geen direkt nut schijnt, is het toch aan te bevelen, eens een wintercampagne in Italië, en wel speciaal in de Riviera mee te maken.

De winter toch, wordt door de meesten „non actif", rustend, doorgebracht. De eerste herfstwinden brengen ook uit de 4 windstreken de collega's naar huis. Wel is waar; in 't voorjaar trekken ze weer den vreemde in.

Mijns inziens, kan men deze rustperiode gemakkelijk in een winterverblijf in de Riviera veranderen.

Gedaan hebbend met 't werk in Duitschland, Engeland of Frankrijk ± Sept.—Oct. profiteert men van de mooie herfstdagen, neemt den knapzak, en een goede wandelstok op, en tourt zoo b.v. door Zuid Duitschland, Zwitserland of Jura zuidwaarts. Mooie gedeelten, en 't is mooi, dat doet men per „pedes apostolorum", lange minder interessante trajecten per trein of boot.

Men zorge ± eind November ter bestemder plaatse aan te komen.

Dit is de wijze, waarop zeer vele Duitsche, Oostenrijksche en Zwitsersche collega's van 't warme Rivierazonnetje profiteeren. Menigeen zal denken „de kosten". Wezenlijk, 't kost U geen kapitaal. Gezonde jonge tuinbouwers behoeven geen 1ste klas hotel. Zorg voor eenvoudige logies, en elken dag 'n warm maal.

Ik kookte, bakte en braadde op 'n spiritus touristen-snelkoker gelijk de beste kokkin.

Ontbijt, en andere koude maaltijden neemt men vanzelf in den knapzak mee, terwijl men de veldflesch liefst met water vult.

Het is echter aan te bevelen, toch ruim geld mede te nemen, voor noodval, *fr.* 10 per reisdag is voldoende. Men komt met *fr.* 5 per dag rond.

Ik wandelde zoo van Zürich, bezocht het meer van Constans, ging door „Alpensell" naar „Luzern", van daar over 't meer, naar „'t Reussdal" en „Goschenen". Is 't weer goed zoo kan men den „Gothardpas" over wandelen, 't loont dubbel de moeite (24 uur). Ik ging echter per trein naar „Auroh" (17 minuten). 't Reussdal is prachtig voor wandelingen; van Auroh kan men 't best per trein tot Lugano gaan, waar „'t mooie" weer begint.

Lago di Lugano en Lago Maggiore, met de „Isola Bella", waarop de bekende tuinen.

Over Avilana en Genua, waar 'n prachtig kerkhof is, kan men per trein gemakkelijk de „Riviera di ponnente" bereiken.

Een plaats in een exportkweekerij bekomt men 't best, door deze reeds ± Juli te bespreken. Adressen zijn voldoende in 't informatiebureau aanwezig.

De Italiaansche Riviera is verre boven de Fransche aan te bevelen. In Frankrijk wordt men meestal zeer ruw, om 't niet erger te betitelen, behandeld. De eigenlijke werkkrachten en de voorlui zijn Italianen, terwijl Duitschers, Hollanders en anderen de vuilste werkjes krijgen.

Bij 'n Engelsche firma Sir ENGELMAN te *St. Laurent du Var* bij Nice zijn de toestanden echter veel beter. Men bedrijft meest Anjerkultuur, tevens andere

snijbloemen; ook Palmen, Cacteeën, Syccadeeën etc. 't Werk is niet zwaar in den bloemenkweek en handel. Gewone cultuurzorgen, gieten, plukken, samenbinden en pakken der bloemen zijn de hoofdbezigheden. Somtijds is er ook vraag naar iemand, bekend met Duitsche, Fransche handelscorrespondentie en boekhouden.

De firma's zijn overheerschend Duitschers. Men kan dus met de Duitsche taal terecht, bestudeere echter vooraf de Italiaansche taal, welke niet moeilijk is.

Daar 't een seizoenkweek en handel is, is het, vooral omstreeks Kerstmis zeer druk bezig.

Alles moet worden gedaan voor ± 1 uur in den middag, wanneer de Chiasso en Pontebba, bloementreinen vertrekken (Ventimiglia).

't Werk begint vroeg in den morgen. Later in 't voorjaar werkt men zeer vroeg in den morgen en laat in den avond, vanwege de hitte. Men rust dan van ± 12—3 uur. In dezen tijd kan men dan een zeebad nemen.

Het land is zeer mooi. Bergen, bedekt met donkere Olijven en Myrthen, op den achtergrond de witte toppen van Zwitserland. De bergen naderen zeer dicht den zeeoever. Tusschen Berdighera en Ospedaletti zelfs zoo, dat de weg in den berg is uitgehouwen. Zoodoende heeft men van Noordenwind geen last. Dikwijls des morgens komt de „Sirocco" overwaaien, soms met zand vermengd, en doet U naar 'n beetje frische Hollandsche lucht verlangen.

± Juni begint 't voor aan Hollandsch klimaat gewende personen te warm te worden en men doet beter, dan huiswaarts te keeren per P. L. M.

Abbey-Wood, Jan. 1915. S. S. S.

VAKLITERATUUR

aanwezig in de Bibliotheek van „Arboricultura".

---

1. Moderne Gartenentwürfe, *W. Bogler*.
2. Der Hausgarten, *F. Saftenberg*.
3. Kultur der Rosen in Töpfen, *J. Wesselsölf*.
4. Die Gartenpflege, *Janson*.
5. Die Gartenstadtbewegung, *H. Kampfmeyer*.
6. Der Schulgarten, *E. Hermann*.
7. Der Straszengärtner, *Beiszner*.
8. Der Zweig-Obstbaum und seine Pflege, *Loebner*.
9. Hilfe gegen faule Schuldner, *A. Geck*.
10. Die gezogene Wechsel oder Tratte, *Ouslein*.
11. Hausgarten a/d Lande, *Heinrich*.
12. Nieuwe of aesthetische tuinstijl, *ten Bosch*.
13. Rozennaamlijst.
14. Tijdschrift voor Tuinbouw, *E. Th. Witte*.
15. The Nursery Book, *L. H. Balley*.
16. Boomteelkunde 1867.
17. „ 1868.
18. „ 1869.
19. „ 1870.
20. „ 1871.
21. „ 1872.
22. „ 1873.
23. Jaarboekjes, Frederiksoord (1904—1913).
24. „ Aalsmeer 1908.
25. „ „ 1910.
26. „ „ 1912.

27. Jaarboekje van den bond van oud-leerlingen der R. T. W. S. te Boskoop.
28. Tuinbouwalmanak 1913.
29. Sierheesters en boomen, *de Greef.*
30. Literatuur over Ned.-Indië.
31. „ „ Amerika.
32. Handboek der Ooftbouwkunde, *Gaucher.*
33. Leerboek der Groenteteelt, *Claassen en Hazeloop.*
34. Theorie der Gartenarbeiten, *Udo Dammer.*
35. Draineeren of droogleggen, *Spengler.*
36. Vervroegen van groenten in warme bakken, [*de Greeff.*
37. Vervroegen van groenten in warme bakken, [*Steenstra.*
38. Vormen en snoeien v/d appel en peer, *de Greeff.*
39. Bereiding van vruchtenwijnen, *Nahon.*
40. Verduurzamen van vruchtengroenten, *Nahon.*
41. Aardbeien en frambozen, *de Greeff.*
42. Eenjarige zaaibloemen, *Bleeker.*
43. Ooftboomteelt in woord en beeld, *Gaucher.*
44. Het leven der planten I, *v. Marilaun.*
45. „ „ „ „ II, „
46. „ „ „ „ III, „
47. „ „ „ „ IV, „
48. Boomen en heesters in tuinen en parken, [*Stutsch Heys.*
49. Die Technik der Gartenkunst, *M. Bertram.*
50. Bemesting op zandgrond, *Roes.*

Ledenlijst met Adressen.

1.	J. Aernoutse,	Dordrecht, Matth. Balenstr. 1.
2.	C. J. Augustijn,	Aalsmeer, Contr. Phyt. dienst.
3.	J. Admiraal,	Boskoop, Voorkade 56.
4.	J. J. Bach,	Rotterdam, Schipperstr. 1.
5.	A. N. Ballego,	Leiden, Witte Singel.
6.	A. Boerhave,	Boskoop, Reijerskoop 93.
7.	J. van den Berg,	Boskoop, Voorkade 33.
8.	H. Brouwer,	Boskoop, Bootstraat 8*a*.
9.	J. L. de Bruijne,	Boskoop, Nieuwstraat.
10.	Th. Buijs,	Den Haag, Charlotte de Bourbonstr.
11	P. Buijze,	Boskoop, Reijerskoop 38.
12.	O. IJ. Brouwer,	
13.	J. W. Cox,	Boskoop, Reijerskoop 37.
14.	E. M. Croockewit,	Den Haag, 2e Emmastr. 179. (Vertrokken naar Indië).
15.	M. H. Diepenveen,	Boskoop, Dorpstraat O. Z.
16.	E. O. Dwarshuis,	Boskoop, Nieuwstraat 19.
17.	A. Degon,	Bussum, Meerkamplaan 11.
18.	J. Dantuma,	Wageningen, Contr. Phyt. dienst.
19.	F. van der Elst,	Boskoop, Nieuwstr. 19.
20.	L. Foijer,	Boskoop, Nieuwstr. 19.
21.	K. Griffioen,	Zwammerdam, Burgstr. 24.
22.	W. Godding,	Pough Keepsey, Sunnyfield Nurs. Comp.
23.	Mej. A. Hudig,	Nijmegen, Kwakkenberg.
24.	B. ten Hove,	Boskoop, Nieuwstraat 19.

25. J. Hoogendijk, Boskoop, Reijerskoop 36.
26. M. A. van Heusden, Berlin, Werfstrasse 8.
27. W. M. v. Hengelaar, Boskoop, Nieuwstr. 19.
28. Hellemond, Alphen, Julianastr. 244.
29. D. Haspels, Nijmegen, Hertogstr. 108.
(Vertrokken naar Engeland).
30. W. B. Hagen, Boskoop, Rijneveld.
31. P. de Josselin de Jong, Leiden, Zoeterwoudsche Singel 17.
32. F. H. G. v. Iterson, Gouda, Westhaven 62.
33. A. Lugthart, Boskoop, Bootstraat 8*a*.
34. S. S. Lantinga,
35. K. A. Langeraad, Rotterdam, Diergaardesingel.
36. v. d. Kuijl, Bergen op Zoom, Dedemstr. 369.
37. H. J. Koster, Djember Java, ondern. Oud-Djember.
38. W. J. Kolk, Boskoop, Bootstraat 7.
39. A. v, d. Kloot, Leiden, Diefsteeg 10.
40. H. F. Klein, Rotterdam, Bergsingel.
41. W. K. Keuls, Boskoop, Reijerskoop 36.
42. H. Mees, Tjummarum, (Fr.).
43. Michelsen, Naarden, Boomkweeker.
44. G. van Noordt, Boskoop, Barendstraat.
45. F. H. v. Nouhuijs, Den Haag, Beeklaan 315.
46. J. van Niftrik, Boskoop, Torenpad.
47. A. Niemandsverdriet,
48. M. Ottovanger, R'dam, Mathenesserlaan 423.
(Vertrokken naar Amerika).
49. J. Ottolander, Boskoop, Achterkade.
50. J. Reuten, Rubberond. Hemidale Serdang O. K. Sumatra, Postkantoor Galang.
51. H. Roeters v. Lennep, Den Haag, Cremerweg 9.
52. E. C. A. de Roos, Arnhem, Ernst Casimirlaan 46.

53. C. P. E. Rijstenbil, Boskoop, Biezenweg 23.
54. S. S. Siemelink, Abbey-Wood, New. Rd.
55. G. v. d. Smit, Hilversum, Stationstraat 4.
56. J. Straatman, Boskoop, Biezen.
57. M. Splinter, Boskoop, Achterkade 53.
58. L. Swart, Naarden, Julianalaan 90.
59. J. V. Schattenkerk, Boskoop, Nieuwstraat 43.
60. G. Schimmel, Boskoop, Zijde 13.
61. H. Scholten, Maarsen, Zandpad.
62. Æ. Steensma, Gouda, Gouwe.
63. W. v. d. Toorn W.Pzn., Boskoop, Rozenlaan 12.
64. J. van Tol, Boskoop, Dwars Nieuwstr.
65. W. Timmerman, Boskoop, Nieuwstr. 19.
66. R. v. d. Veen, Alkmaar, de Laat 225.
67. J. M. Visser, Boskoop, Dorpstraat 3.
68. H. J. Voors, Alphen a/d Rijn.
69. J. v. Walraven, Boskoop, Nieuwstraat 43.
70. G. M. C. Wassenaar, Boskoop, Bootstraat 7.
71. N. F. Weijer, Boskoop, Bootstraat 7.
72. J. A. Weykman,
73. A. Zaalberg, Den Haag, Kasuaristraat 28.

INHOUD.